

Co-funded by the Intelligent Energy Europe
Programme of the European Union

BUMP - Boosting Urban Mobility Plans

BUMP – Podpůrný balíček

Integrovaný balíček pro podporu měst při tvorbě Plánů udržitelné městské mobility (SUMP)

Verze 1 – červenec 2015

Výhradní odpovědnost za obsah této publikace nesou autoři. Obsah nemusí nutně odrážet stanovisko Evropské unie.
Ani EASME, ani Evropská komise není zodpovědná za jakékoli užití plynoucí informací v ní obsažených.

Obsah

ÚVOD	3
KONCEPT SUMP A ROLE MÍSTNÍCH SAMOSPRÁV V PLÁNOVÁNÍ UDRŽITELNÉ MOBILITY3	
BUMP POSTUP: 4 KROKY	3
METODIKA INTERVENCE: SPECIFICKÁ ŘEŠENÍ PRO ČESKÉ MÍSTNÍ ORGÁNY	4
ŠKOLENÍ V ČESKÉ REPUBLICĚ	5
Harmonogram školení	5
Modul 1: Představení plánu udržitelné městské mobility (SUMP)	6
Modul 2: Vyhodnocování a cíle.....	7
Modul 3: Integrovaná a inovační opatření	8
Modul 4: Koordinace na politické, právní, finanční a procedurální úrovni	10
Modul 5: Implementace	11
Modul 6: Vyhnutí se nástrahám a zahájení zaváděcí činnosti	12
ZÁVĚRY A VÝSTUPY.....	13

Úvod

Integrovaný podpůrný balíček pro tvorbu Plánů udržitelné městské mobility (SUMP) se skládá ze 4 etap (školení, mezinárodní sdílení přístupů a řešení a vzájemné učení, expertní podpora při tvorbě SUMP, propagace úspěšných měst) a byl společně vyvinutý partnery projektu BUMP Boosting Urban Mobility Plans project (www.bump-mobility.eu) v 9 zemích přímo zapojených do projektu (Itálie, Španělsko, Velká Británie, Německo, Česká republika, Maďarsko, Polsko, Rumunsko, Bulharsko).

Definice tréninkového programu byla vedena a koordinována Ústavem územního plánování na univerzitě v Dortmundu (IRPUD), nejprve byl vytvořen společný mezinárodní model, který byl dále individuálně přizpůsoben národnímu kontextu prostřednictvím společné metodiky založené na zapojení zúčastněných stran a odborníků tak, aby reagoval na specifika a požadavky jednotlivých zemí.

Tento dokument shrnuje přístup, řešení a metodiku vytvořenou v České republice společností VIA ALTA a.s. (www.via-alta.cz) s cílem podpořit města v tvorbě jejich SUMP a zpřístupnit tyto materiály pro samostudium úředníkům, kteří jsou pověřeni plánováním a řízením mobility a mají zájem tyto dovednosti replikovat na svém území.

Poznámka: všechny materiály a informace dostupné na portálu BUMP mohou být volně využívány za předpokladu uvedení zdroje, názvu projektu a autorů. Všechny vzdělávací materiály zmíněné v tomto dokumentu jsou dostupné na webových stránkách projektu BUMP (www.bump-mobility.eu) v části Zdroje.

Koncept SUMP a role místních samospráv v plánování udržitelné mobility

Koncept SUMP nedávno představení Evropskou komisí v *Urban Mobility Package*¹ předpokládá dlouhodobou vizi a plánovací proces založený na jasných a dobře definovaných cílech, monitorování a metodách ověřování při implementaci opatření. Základem je integrovaný a vyvážený rozvoj, vysoká míra integrace a vertikální i horizontální koordinace mezi různými úrovněmi státní správy spolu s participačním přístupem, který je schopen posilovat všechny hlavní aktéry a zainteresované strany.

Města aktuálně čelí tomuto ambicióznímu a náročnému poslání. Jaký druh podpory mohou využívat pro tvorbu těchto integrovaných nástrojů plánování řešících udržitelné řízení dopravy a mobility v městských a příměstských oblastech?

BUMP postup: 4 kroky

Hlavní cílovou skupinou projektu BUMP jsou města a obce s počtem obyvatel v rozmezí od 20.000 do 350.000 ochotná zpracovat vlastní SUMP. Hlavním cílem je poskytovat podporu úředníkům, kteří mají v gesci územní rozvoj, dopravu a mobilitu. Podpora je cílena na tvorbu SUMP dokumentů. Školení reaguje na potřebu měst tyto otázky řešit komplexně a to jak přímo ve městech, tak v příměstských oblastech. Vědomosti umožní interní tvorbu plánů s podporou externích odborníků, kdy vyškolený úředník bude schopen tyto činnosti koordinovat, monitorovat a ověřovat.

K dosažení těchto cílů byl vyvinut balíček aktivit BUMP, který obsahuje 4 vzájemně propojené části (školení, vzájemné učení, koučování při tvorbě vlastních plánů udržitelné městské mobility s využitím expertů a propagaci nejlepších měst (BUMP průkopníků). Nejlepší výstupy projektu budou takto propagovány s cílem nabídnout replikaci ověřených a úspěšných postupů.

Při školení založeném na společném modelu, který byl následně upraven dle národních potřeb, byly využívány dostupné a dříve vytvořené materiály, především Návod k tvorbě a realizaci plánu udržitelné městské mobility dostupný v angličtině na ['Eltis – The urban mobility observatory'](#) a přeložený partnery projektu BUMP do 8 jazyků (bulharština, čeština, italština, polština, rumunština, španělština, němčina a

¹ [Urban Mobility Package](#) - COM (2013) 913 final – Annex 1 'A concept for Sustainable Urban Mobility Plans'

maďarština). Lokální úpravy společného školicího modelu byly realizovány v každé zemi za využití expertů a stakeholderů v rámci odborných skupin, které ověřovali vhodnost tréninkového programu, doladění obsahu, ověřily výběrová kritéria a metody oslovení měst k účasti na projektu a definovaly pravidla pro výběr lektorů. Detailní informace jsou dostupné (v angličtině) na webovém portále projektu v části Zdroje v dokumentu *'Report on preparation and implementation of training activities'*.

Účastníkům školení byla nabídnuta možnost výměny zkušeností a know-how, sdílení nejlepších postupů, přístupy a řešení testovaná v různých kontextech formou účasti na čtyřech mezinárodních aktivitách vzájemného učení ve čtyřech rozdílných zemích, které byly zapojeny do realizaci projektu. Každá z aktivit byla zaměřena na pečlivě vybraná témata z oblasti plánování a řízení udržitelné městské mobility (detailní report je dostupný v angličtině na webovém portále projektu v části Zdroje v dokumentu *'Report on mutual learning activities'*)

Třetí část, která probíhá v čase tvorby tohoto dokumentu, je podpora při tvorbě SUMP. Je poskytována experty na daná témata městům tvořícím vlastní strategický dokument v oblasti udržitelné mobility s cílem poskytovat podporu při definování problémů, nalezení řešení a následně realizovat jednotlivá opatření. Souhrny dokumentů produkovaných jednotlivými městy budou dostupné na webovém portále projektu v části Zdroje na konci projektu

Nejaktivnější města (BUMP průkopníci) budou cílem návštěv mezinárodních delegací se zájmem získat informace o tvorbě strategických dokumentů, replikaci přístupu a řešení v podpořených městech. Podpořená města takto budou prezentovat své plány udržitelné městské mobility.

Metodika intervence: specifická řešení pro české místní orgány

V úvodu realizace projektu BUMP byla jako jedna z prvních aktivit směřovaných z projektu ustavena tzv. Focus group. Složení této skupiny mělo garantovat návrhy změn programu školení a jeho přizpůsobení pro specifické podmínky platné v České republice.

Realizace těchto Focus group proběhla na přelomu srpna a září 2013, kdy byly realizovány dvě sezení odborného panelu, kteří uvedenou problematiku řešil. Těchto skupin se účastnili zástupci Svazu měst a obcí ČR, zástupci měst, která se mohla projektu účastnit, na úrovni vedoucí oddělení a odborů dopravy resp. rozvoje. Další skupinu účastníků tvořili zástupci soukromých a neziskových společností, které své aktivity zaměřují na podporu měst a obcí při jejich rozvoji (dopravní projektanti, dopravní inženýři ...). Skupiny byly doplněny o zástupce soukromých organizací (dopravních operátorů i významných zaměstnavatelů) a to jak přímo prostřednictvím svých zástupců, tak formou zapojení Hospodářské komory ČR.

Účastníkům byly představeny aktivity projektu, aktuální stav realizace a byl jim přestaven kompletní plán školení účastníků. Následovala konkrétní podrobná debata jednotlivých součástí, kdy byly řešeny návrhy úprav a komentovány potenciální problémy, které mohou v průběhu realizace nastat.

Z reakcí bylo zjištěno, že téma udržitelné mobility získává především ve velkých městech na popularitě, ale stále přetrvává pohled na dopravní plánování jako technická disciplína. Tvorba strategických dokumentů v oblasti udržitelné mobility není aktuálně pro většinu měst prioritní.

Dle podmínek projektu je možné do jeho realizace zapojit pouze města nad 40.000 obyvatel. V České republice je velmi málo takto velkých měst (z hlediska potřebného počtu měst pro zapojení do projektu). Bylo tedy doporučeno upravit rozsah zapojených měst formou snížení spodní hranice na 20.000. Toto bylo následně ze strany řídicího orgánu akceptováno. Účastníci odborné skupiny rovněž upozornili, že povědomí o Plánech udržitelné městské mobility mají pouze města nad 100.000 obyvatel s tím, že existují výjimky ve městech menších, ale v těchto je to pouze o vlastní aktivitě konkrétních úředníků. V ČR neexistuje žádný mandatorní požadavek na města, které by je nutil do aktivity v této oblasti.

Velkým problémem bude časová vytíženost odborníků na úrovni měst a obcí. V dnešní době často tato témata řeší pouze na velmi omezený úvazek. Na druhou stranu mají úředníci zkušenosti s tvorbou

strategických dokumentů na úrovni Územních plánů a Generelů dopravy, které mohou být velmi přínosné pro budoucí tvorbu strategických dokumentů v oblasti udržitelné mobility. V ČR je obvyklé, že se tvorba podobného typu dokumentů zadává externím subjektům formou veřejných zakázek.

Na základě těchto zjištění došlo ke zmíněnému rozšíření rozsahu zapojených měst, kdy tato změna musela být z hlediska pravidel pro realizaci projektu BUMP schválena na úrovni projektového manažera poskytovatele dotace. Celkově byl navržený program shledán jako vyhovující s tím, že bude potřebné upravit harmonogram realizace projektu tak, aby se realizace výuky dala koncentrovat do několika bloků, což bude přijatelnější pro účastníky školení z hlediska jejich časového vytížení. Ostatní změny nejsou vyžadovány.

Důraz musí být kladený důraz především na motivaci účastníků. Vhodnou cestou je varianta představení úspěšných realizací SUMP s jasnými a hmatatelnými výstupy, kdy tyto mohou sloužit i jako argumentace pro politickou debatu. Na školení bude vhodné zvát politické zástupce z jednotlivých měst a obcí.

Při výběru lektorů je třeba se zaměřit především na jejich dostatečnou odbornost v tématech udržitelné mobility. V ČR není dostatek takto profilovaných profesionálů. Bude vhodné se spojit z některou z výzkumných organizací.

Školení v České republice

Účastníci kurzu měli základní znalosti městské dopravy a problémů mobility a samozřejmě hluboké zkušenosti s jejich místními podmínkami a okolnostmi. Hlavním zaměřením kurzu bylo poskytnutí základů a výuka orientovaná na praktické řešení problémů vztahujícím se k zúčastněným městům.

Realizace školení připravila účastníky na další pokračování v aktivitách projektu. Jejich nově nabyté kompetence byly následně využity v rámci vzájemného mezinárodního sdílení informací a především v následné tvorbě strategických dokumentů v oblasti udržitelné městské mobility.

Celé školení bylo vedeno odborně znalými a zkušenými lektory, kteří se tématu udržitelné mobility věnují na vědecké úrovni a jsou absolutní českou špičkou v daných tématech.

Školení byl pro optimální využití času účastníků o rozděleno do 4 bloků výuky vždy po 2-3 dnech a 6 modulů. Dále je k dispozici podrobný popis modulů a popis aktivit se jmény zapojených lektorů. Všechny tréninkové materiály jsou dostupné v sekci Zdroje na webových stránkách projektu.

Na realizaci každého dne školení se podíleli celkem 4 lektori, kteří si rozdělili konkrétní témata v rámci přednášených modulů. Pře školením si připravili podrobné prezentace s odkazy na vzorová řešení. V průběhu výuky byly využívány interaktivní metody výuky a časté skupinové aktivity, které umožnili účastníkům především v počátku prvního bloku lepší vzájemné pozvání. Následně byly při skupinových pracích řešeny konkrétní problémy zúčastněných měst, kdy práce ve skupině za účasti kolegů z jiných měst umožnila získat zcela jiný pohled na řešení místních problémů.

Každý z bloků výuky byl zakončen zadáním domácího úkolu pro účastníky školení. Realizace těchto úkolů byla následně zkontrolována na počátku realizace dalšího bloku.

Harmonogram školení

Blok 1 – 3 dny

Místo realizace: Třebíč

Termín realizace: březen 2014

Vyučované moduly: Modul 1, Modul 2

Blok 2 – 2 dny

Místo realizace: Brno

Termín realizace: duben 2014

Vyučované moduly: Modul 3

Blok 3 – 2 dny

Místo realizace: Praha

Termín realizace: květen 2014

Vyučované moduly: Modul 4

Blok 4 – 3 dny

Místo realizace: Pardubice

Termín realizace: červen 2014

Vyučované moduly: Modul 5, Modul 6

Stručné představení modulů:

Modul 1: Představení plánu udržitelné městské mobility (SUMP)

První modul představuje SUMP holistickým způsobem a spojuje hlavní myšlenky SUMP s individuálními postoji a zkušenostmi účastníků. K dosažení tohoto cíle buduje výcvik podrobný obraz SUMP modelu, procesu a výsledku prostřednictvím vyprávění o úspěšných aplikacích SUMP. Toto má za úkol navodit motivaci účastníků a podpořit je, aby přemýšleli udržitelně (vypořádání se s omezeními a překážkami při implementaci se objeví v následujících modulech). Přijetím tohoto přístupu získají účastníci výuky přehled v tom, jak se vývoj SUMP odlišuje od plánování městské dopravy. Dále uvidí typická témata a obory, kterými se SUMP zabývá a připravuje. Na konec je důležité zdůraznit, že vývoj SUMP není pouze plánování, ale činnost a spolupráce.

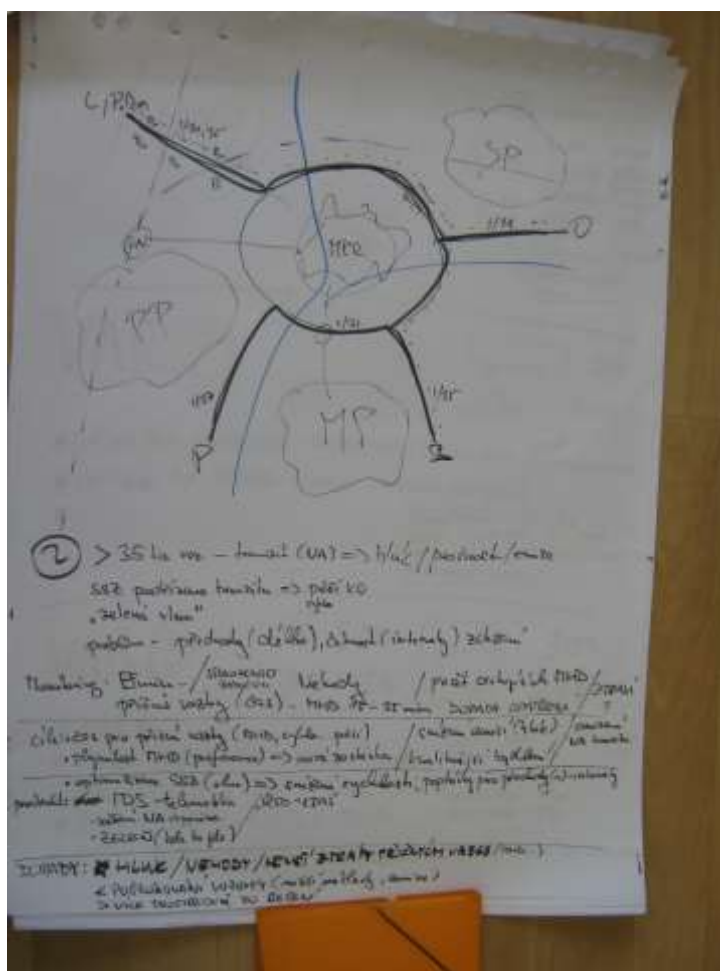
Účastníci by měli po absolvování umět odpovědět na otázky: Co jsou hlavní problémy městské mobility? Jaké jsou vize udržitelnosti? Jaké jsou koncepční vlastnosti vizí a strategických cílů udržitelné městské mobility? Jaké jsou hlavní příležitosti a omezení udržitelné mobility a kde se nacházejí? Co je plánování udržitelné mobility a jak se liší od plánování cestování? Co je Plán udržitelné městské mobility všeobecně a jaké jsou důvody pro jeho rozvoj? Jak vypadá úspěšná aplikace Plánu udržitelné městské mobility? Jakým způsobem poskytuje SUMP více za méně? Jaké jsou typické cíle a prvky SUMP s ohledem na SUMP procesy a produkt, včetně perspektivy na snížení spotřeby energie a skleníkových plynů a podpory ekonomického růstu? Jak vypadají plánovací dokumenty SUMP? Jaká je jejich spojitost s místními plánovacími dokumenty? Které místní osoby musí být zahrnuty v zahájení SUMP procesu? Jaké jsou typické oblasti činnosti, přijatá opatření a aktivní účastníci v SUMP procesu?

V rámci organizačních informací obdrželi všichni účastníci úkol mít sebou podklady o svém městě (nejlépe mapové), na kterých v rámci představení sebe i svého města představí problémy nebo naopak vyzorová řešení situací a zároveň s tím odpoví na to, co pro ně znamená udržitelná mobilita.

Lektoři následně představí celý koloběh tvorby Plánu udržitelné městské mobility a představí tento strategický plán jako strategický přístup k řešení otázek kvality života a strategického plánování rozvoje měst a příměstských oblastí. V rámci tohoto bloku došlo na představení zahraničních Case-Studies, kdy účastníci sami z předložených materiálů identifikovali silné stránky těchto představených vzorových řešení a zároveň představili svoji ucelenou představu o implementaci těchto postupů do vlastních měst, která dokonale znají.

V rámci skupinové práce formou Utopia workshopu se následně pokusil navrhovat vhodná opatření do konkrétních měst, kdy v první fázi byly identifikovány nedostatky, slabá místa, problémy a omezení, následně byl definován návrh vize udržitelné mobility ve městě a to tak, že nic není nemožné, jsou neomezené zdroje, občané aktivně reagují na všechny podněty.... V poslední části následoval návrat do reality a identifikace opatření, která je možné skutečně realizovat.

Vzdělávací materiály jsou dostupné [zde](#)

Obrázek 1 - Příklad výstupu skupinové práce

Modul 2: Vyhodnocování a cíle

Po uceleném přístupu prvního modulu by účastníci výuky měli přijmout myšlenky SUMP a první nezbytné kroky SUMP procesu s ohledem na jejich prostředí. Podle principu výuky v praxi by proto měli pracovat v kontextu definice problémů a určování cílů v jejich místní oblasti.

Účastníci po absolvování modulu umí odpovědět na otázky: Jaké jsou vhodné způsoby vyhodnocení a analýzy současné situace s požadovanými a dostupnými daty? Jak se kvalitativní metody (např. SWOT analýza) liší od kvantitativních přístupů (např. srovnávací způsoby, analýza ceny a užítku)? Který způsob je nejvíce vhodný pro každý analytický problém? Které způsoby již místní zastupitelé používají? Jak mohou být vyhodnocovací způsoby zapojeny do organizační praxe oddělení místních zastupitelů? Jaké jsou požadavky a způsoby vytyčení funkčních cílů udržitelné městské mobility, včetně ukazatelů k rozpoznání, zdali byly cíle naplněny? Jaké jsou nejlepší způsoby vyhodnocení procesu s ohledem na výkonnostní ukazatele?

Po úvodním podrobném přehledu a debatě nad SUMP cyklem bylo debatována stávající motivace politických zástupců zapojených měst. Při této debatě vyvstala potřeba poskytnutí efektivní a jednoduše uchopitelné argumentace, proč mají města měnit přístup k plánování dopravy směrem k plánování mobility udržitelnou formou.

Následně při práci jednotlivých zástupců měst došlo na představení dostupné a použité místní dopravy v jednotlivých městech včetně kvantifikace z dostupných zdrojů (počty spojů, počty cestujících, druhy dopravy atd..). Ve spolupráci s lektory se účastníci pokusili identifikovat vhodné ukazatele pro následně vyhodnocování a monitoring realizovaných budoucích opatření.

Účastníkům byly představeny příklady efektivního monitorování chování cestujících, monitorování dopravních systémů atd.. Školitelé rovněž představili nástroje MaxSuma a MaxEva sloužící k plánování, hodnocení a monitorování opatření v rámci udržitelné mobility a účastníci se pokusili v těchto nástrojích zadat svá plánovaná opatření.

Vzdělávací materiály jsou dostupné [zde](#)

Modul 3: Integroční a inovační opatření

Třetí modul je zaměřen na zjištění konkrétních opatření a postupů činnosti v oblastech udržitelné městské mobility za pomoci širokého využití nejlepších praktických příkladů. K provedení tohoto účastníci spojují rozpoznání nedostatků a nastavení cílů s vývojem efektivních balíčků opatření za použití integrovaného pohledu na městskou mobilitu a městský vývoj. Nade vše ostatní, hlavní zaměření spočívá v podrobné diskuzi nad vhodnou činností a jejími požadavky, obzvláště pro menší a středně velká města. Základní rámec těchto činností na základě politicky, právně a účastnicky orientovaných aspektů bude zapojen v následujícím prohlubovacím modulu.

Účastníci po realizaci třetího modulu umí odpovědět na tyto otázky: Jaký je kontext přístupu a spojitosti mezi městským rozvojem, dopravním systémem a systémy mobility? Do jaké míry jsou modely individuální motorizované dopravy, veřejné dopravy a nemotorizované dopravy relevantní v oblastech účinnosti, konkurence a jak se navzájem doplňují? Co vlastně znamenají koncepty udržitelné intermodálnosti a projekty městské mobility v praxi? Jak je vlastně vyvíjen integrovaný přístup ke městské mobilitě a vývoji? (včetně pokroku z vyhodnocení a hodnotících metod použitých v modulu Jak se vztahují politické a finanční překážky, opatření a nejlepší praktiky v oblasti ekologických vozidel a paliv (získání vysoké energetické účinnosti a snížení spotřeby energie a emisí skleníkových plynů) k plánům SUMP? Jak se vztahují politické a finanční překážky, opatření a nejlepší praktiky v oblasti dopravy a správy městské nákladní dopravy k plánům SUMP? Jak se vztahují politické a finanční překážky, opatření a nejlepší praktiky v oblasti omezení parkování, přístupu a ekologických zón k plánům SUMP?

A dále: Jak se vztahují finanční a politické překážky, opatření a nejlepší praktiky v oblasti zlepšování infrastruktury a služeb veřejné dopravy, včetně její propagace, k plánům SUMP? Jak se vztahují překážky v

městské politice, opatření a nejlepší praktiky v oblasti mobilních agentur (jako centrum služeb mobility a informací), reklamy na mobilitu a integrované ceny k plánům SUMP? Jak se vztahují finanční a politické překážky, opatření a nejlepší praktiky v oblasti sdílení aut a vozového parku k plánům SUMP? Jak se vztahují finanční a politické překážky, opatření a nejlepší praktiky oboru podpory a rozvoje cyklistiky a chůze (jako nemotorizované modely) k Plánům udržitelné městské mobility? Jaká kritéria přístupu jsou nezbytná ke zkombinování opatření v balíčcích, které jsou vhodné pro strategické a funkční cíle zásad udržitelné městské mobility (viz. moduly 1 a 2)? Jaký je všeobecný potenciál správy mobility a co lze identifikovat, jako nízkonákladová opatření?

Identifikace a integrace navržených opatření bylo hlavní téma výuky, které probíhala v Brně na sídle Centra dopravního výzkumu. Účastníkům byl nejdříve formou vzorových řešení představen přístup k dané problematice. Při skupinových cvičeních účastníci identifikovali přístupy, které je možné využít v každém jednotlivém městě, a identifikovali případná omezení, která jsou pro daný přístup omezující.

Získané vědomosti následně aplikovali při další aktivitě, která probíhala formou sezení World café, kdy byla stanovena 4 skutečná města jako hostitelé s cílem identifikovat vhodná opatření v těchto městech. Hostitelé vždy představili své město a identifikovali problémy, se kterými se město potýká. Následně ostatní účastníci sezení společnými silami hledali vhodná opatření. Po uplynutí časového limitu došlo celkem ke třem výměnám u jednotlivých měst, takže každý účastník byl právě jednou u každého města. Tímto způsobem se došlo na soubor opatření, který byl především v závěrečných „otočkách“ World café optimalizován. Pro hostitelská města byl tento soubor opatření velmi dobrým základem pro jejich skutečný návrh.

Vzdělávací materiály jsou dostupné [zde](#)

Obrázek 2 - Prezentace výstupů skupinové práce

Modul 4: Koordinace na politické, právní, finanční a procedurální úrovni

Modul 4 poskytuje rozsáhlý, na proces orientovaný pohled na činnost a opatření pokryté v modulu 3. Nyní se o těchto činnostech a přístupech vyvíjených v rámci SUMP uvažuje v politických, právních, finančních, procedurálních a personálních aspektech. Tento prohlubovací modul ospravedlňuje svoji důležitost faktem, že účastníci budou postaveni před koordinaci a správu SUMP procesu.

Jaké základy a vlastnosti národního, politického a právního rámce by měly být důležité pro SUMP proces? Kdo jsou důležité činitele, cílové skupiny a možní partneři v SUMP procesu? Jak je nejlépe zapojit do vývoje SUMP s ohledem na jejich specifické zájmy a motivace? Jak zapojit osoby, rozhodující na místní, regionální a národní politické úrovni, aby bylo dosaženo politické podpory a přijetí? Jak zakotvit SUMP proces v místní správě? Jak spojit a zaměřit činitele na vývoj Plánu udržitelné městské mobility a zapojit je do jeho implementace? Jaké jsou účinné nástroje pro správu a komunikaci v rámci SUMP procesu, včetně kroků vedoucích k rozhodování, propagaci, publikaci a styku s veřejností? Jaké jsou zdroje, na kterých může být postaven SUMP proces, včetně možností zaměstnanců a finančního rozpočtu? Jaký druh veřejného a soukromého financování je dostupný?

Jak zapojit do procesu tvorby SUMP všechny zainteresované osoby? Toto byla základní otázka první poloviny výuky ve čtvrtém modulu. Opět došlo, jako už v předešlých modulech, k představení problému a k představení vzorového řešení, tentokrát z německého Aachenu, kdy byla představena spolupráce mezi místními činiteli a komorou průmyslu a obchodu s pomocí materiálů dostupných v databázi ELTIS.

Poté následovalo praktické cvičení, kdy bylo cílem definovat strategii zapojení stakeholderů i interních subjektů v rámci konkrétních měst. Dále byl definován podrobný komunikační plán cílený na veřejnost a identifikovány nejhodnější komunikační kanály. Zmíněna byla i potřeba financování realizace komunikační

strategie, která by měla jít významným způsobem nad rámec zvyklostí v České republice. Zajištění přijetí navržených opatření občany a tím i celé strategie je základním kamenem celého cyklu tvorby strategie SUMP.

Další část byla věnována zajištění financování realizace opatření. Školení bohužel probíhalo v době, kdy ještě nebyly příliš známé obrysy Operačních programů pro období 2014-2020, takže bylo čerpáno spíše z historicky známých podmínek z předchozího období. V rámci brainstormingu byly ovšem identifikovány velmi zajímavé možnosti na financování především rozpočtově méně náročnějších opatření z různých fondů financovaných soukromými subjekty. Představeny byly i možnosti různých programů vyhledávaných přímo na úrovni Evropské komise.

Vzdělávací materiály jsou dostupné [zde](#)

Modul 5: Implementace

Modul 5 se soustředí na poslední fázi SUMP procesu, založenou na vzniku opatření a činností (viz. Modul 3), zahrnutých v místní síti činitelů a národním rámci (viz. Modul 4). Implementaci lze proto vnímat jako uvědomění si vytvořených činností ve smyslu budování SUMP, jeho vzniku a uvedení v činnost, což zahrnuje podchycení těchto následků.

Jaké činnosti správy a hodnocení musí být součástí implementačního procesu SUMP? Jaké jsou nevhodnější nástroje a způsoby správy, komunikace a koordinace implementace činitelů – a také vyhodnocení? Jaké organizační struktury uvnitř místní samosprávy jsou nejlepší k podpoře a doprovodu implementace? Jaké jsou typické problémy a překážky implementačních činností? Jak se s nimi nejlépe vypořádat? Představení možností nástrojů poskytujících ukazatele pro vyhodnocení účinků implementace udržitelné městské mobility?

Projektové řízení bylo v kostce základním tématem výuky v rámci modulu 5. V úvodu byl účastníkům v krátké a pro mnohé známé přednášce představen celý projektový cyklus a nastíněny základní parametry projektu a celého projektového cyklu. Rozšířena byla část monitorování realizace a následná hodnocení realizace. V rámci této části došlo k propojení s výukou modulu 2, který se zabíral tvorbou ukazatelů. Účastníkům byly dány k dispozici jejich výstupy a následně mohli svůj přístup na základě nově nabytých zkušeností a vědomostí korigovat.

Formou skupinového cvičení sestavili účastníci školení plán realizace projektu tvorby a implementace SUMP. Identifikovali zásadní milníky v projektovém cyklu, nastavili systém monitoringu realizace, stanovili kritickou cestu a identifikovali rizika projektu a opatření k jejich eliminaci.

Vzdělávací materiály jsou dostupné [zde](#)

Obrázek 3 - Práce ve skupinách

Modul 6: Vyhnutí se nástrahám a zahájení činnosti

Poslední modul se vrací s holistickým pohledem na SUMP proces prostřednictvím diskuze ohledně potenciálních nástrah, rizik procesu a jak se jim vyhnout. Navíc se v tomto modulu odráží práce účastníků, zahrnující jejich lokalitu a celou škálu vypracovaných materiálů jako výchozí bod zaváděcí činnosti.

Jaké jsou typické nástrahy a rizika? Jak se s nimi vypořádat (včetně praktických příkladů ukazujících jak zvládat příslušné zainteresované osoby)? Jak mohou místní zastupitelé nejlépe rozpoznat a popsat vhodné výchozí body pro SUMP ve vztahu ke: stavu udržitelné městské mobility, stavu plánování a implementace udržitelné městské mobility; hlavních místních problémů, struktuře aktérů a zdrojů (viz. modul 1)?

Jaké jsou podle potřeb SUMP procesu způsoby k rozpoznání a vytvoření organizačních struktur místních zastupitelů? Co znamená porozumění zaváděcí činnosti (pro místní zastupitele, nebo účastníky)? Jak vypadá SUMP jako nekončící se proces vylepšování udržitelnosti, veden kupředu místními zastupiteli?

Poslední modul v rámci celého vzdělávacího cyklu byl prakticky založen a probíhal spíše formou konkrétních konzultací problémů v jednotlivých městech. Byl řeše konkrétní postup jak přesvědčovat volené zástupce v orgánech měst k aktivitě ohledně Plánů udržitelné městské mobility, formou hrané scény byla navozena situace, kdy politický zástupce, zastávající klasického přístup k plánování dopravy ve městě, byl přesvědčován o potřebě tento přístup změnit a jít cestou udržitelných plánů mobility.

Jako zásadní problém byla identifikována dlouhodobost realizace plánů s tím, že velmi často překročí dobu jednoho volebního období a vzhledem k velmi častému střídání osob ve vedení měst je toto zásadním rizikem jeho plynulé realizace.

V závěru byly řešeny organizační záležitosti týkající se pokračování aktivit projektu BUMP formou Mutual Learning Workshopů.

Vzdělávací materiály jsou dostupné [zde](#)

Závěry a výstupy

Strategické dokumenty v oblasti udržitelné městské mobility jsou pro města zajímavou možností, kterou směřovat rozvoj měst. Zásadní změnou je především změna uvažování, kdy města přestávají plánovat dopravu, ale řeší skutečné potřeby lidí. Kvalita života je primárním cílem rozvoje měst, města akceptují důležitost alternativních způsobů přepravy. Změna způsobu uvažování zahrnuje i realizaci neinvestičních opatření, kdy města chápou jejich efektivitu při porovnání nákladovosti proti opatřením do infrastrukturních opatření.

Nejzásadnější změnou v přístupu k tvorbě strategických dokumentů je opravdové zapojení veřejnosti a stakeholderů do rozvoje města jeho okolí, což je zásadním rozdílem oproti předchozí praxi, kdy strategické dokumenty často vznikaly pouze s formálním zapojením veřejnosti a dalších zapojených organizací.

Další postup realizace strategických dokumentů v oblasti udržitelné městské mobility jsou aktuálně v České republice závislé na potřebách měst. Státní správa v České republice nevyžaduje po samosprávných celcích tvorbu SUMP dokumentů. V polovině roku 2015 v rámci dokončení tvorby Operačního programu Doprava vyvstala povinnost předložení SUMF dokumentů jako mandatorní přílohu žádosti do zmíněného Operačního programu. Tento požadavek je nyní pro města zásadní a veškerou aktivitu vrhla do naplnění uvedeného požadavku. Tvorbu kompletního SUMP dokumentů ovšem stále plánují a to i díky vědomí, že tento nástroj umožní opravdu udržitelný rozvoj jejich měst. Podkladové materiály (socio-dopravní průzkum

a dopravní model) zpracovávají tak, aby jej následně mohli využít jak pro zpracování SUMF dokumentu, tak následně pro zpracování kompletního SUMPu (SUMF obsahuje některé části Plánu udržitelné dopravní mobility).

Z monitorování zájmu měst o tvorbu strategických dokumentů plyne, že jejich tvorba je zajímavá především pro větší města (typicky nad 50.000 obyvatel). Menší města neshledávají tvorbu komplexních strategických dokumentů typu Plán udržitelné městské mobility jako potřebnou, resp. metodiku jejich tvorby jako příliš složitou a komplexní pro jejich potřeby. Základní logiku udržitelnosti při výběru opatření realizovaných na základě aktuálních potřeb v oblasti mobility ale akceptují a tak lze konstatovat, že i tato města mění díky realizaci projektu BUMP svůj pohled na mobilitu.

Zásadní závěry

- Polovina měst disponuje primárními daty o dopravě ve městech
- Města uvažují o tvorbě SUMP dokumentu
- Účastníci rozumí potřebě komunikace s ve všemi partnery v rámci SUMP cyklu
- Doba pro vytvoření SUMP dokumentu je vyšší než účastníci počítali
- Aktuální potřeba měst směřuje k tvorbě SUMF dokumentů, které jsou povinnou přílohou dotačních žádosti do Operačního programu Doprava
- Tvorba strategických dokumentů je zajímavá pouze pro větší města